

KARKONOSZE KORKONTOI RIESENGBIRGE

NR 16

ISSN 1641-9219

2017

MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI W KARPACZU

INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

› Widok na ogród muzealny i Karkonosze

› Fragment ekspozycji stałej w Muzeum Sportu i Turystyki

OD WYDAWCY

Oddajemy Państwu kolejny numer rocznika „Korkontoi” podsumowujący działalność Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, instytucji kultury Samorządu Województwa Dolnośląskiego w 2016 roku. Wystawa stała w muzeum nie uległa żadnej zmianie. Tylko część eksponatów ze względu na ich stan zachowania (dawna lektyka do noszenia turystów oraz drewniane plecaki i narty) zostały przekazane do okresowej konserwacji.

Zorganizowano i eksponowano w muzeum pięć wystaw czasowych: *Karkonosze na dawnej grafice*, *Obrazy Malowane fotografią - Waldemara Grzelaka*, *Łodzianie w Karkonoszach*, *Złota Renata - Renata Mauer-Różańska* oraz *Magia nart - czas pionierów, narciarstwo polskie do 1914 roku*. Były one efektem naszego współdziałania z twórcami i wybitnymi sportowcami, olimpijczykami, jak również kooperacją z Muzeum Miasta Łodzi i Muzeum Tatrzańskim im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem.

W wyniku owocnej współpracy z Renatą Mauer-Różańską (dwukrotną mistrzynią olimpijską w strzelaniu), po zamknięciu czasowej wystawy jej trofeów, do depozytu muzealnego trafiły medale nagrodowe z mistrzostw Polski, Europy i świata oraz złotego medalu olimpijskiego z Sydney w 2000 roku -- łącznie 75 wartościowych eksponatów! Muzeum zobowiązało się przygotować i urządzić gabloty do ich prezentacji w 2017 roku.

Instytucja nasza zorganizowała też pięć wystaw czasowych poza swoją siedzibą w kraju oraz dwie wystawy za granicą. W kraju współpracowaliśmy z: Muzeum Miejskim Dom G. Hauptmanna w Jeleniej Górze-Jagniątkowie, Centrum Kultury „Muza” w Lubinie, Centrum Informacji i Edukacji Kulturalnej Książnica Karkonoska w Jeleniej Górze oraz z Biblioteką Miejską im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu. Ważnymi wydarzeniami kulturalnymi były zorganizowane przez nas wystawy zagraniczne w Bonn w Niemczech oraz w Hadze w Holandii. Wśród licznie zgromadzonych gości na ich otwarciu byli ambasadorzy, posłowie, reprezentanci rządu, dziennikarze, mieszkańcy oraz turyści.

W ramach działalności oświatowo-kulturalnej zorganizowano wiele spotkań i prelekcji. Muzeum uczestniczyło w organizacji inauguracji Dni Olimpijczyka, Europejskiej Nocy Muzeów, Europejskich Dni Dziedzictwa, Dnia Otwartych Domów Przysługowych i innych. Zbiory muzealne oraz wystawy czasowe zwiedziło ponad trzydzieści tysięcy osób.

Marszałek Województwa Dolnośląskiego, pan Cezary Przybylski, Uchwałą nr 2813/V/2016 z dnia 11 października 2016 r. powołał członków Rady Muzealnej nowej kadencji na lata 2016-2020. Jej pierwsze posiedzenie odbyło się w dniu 28 listopada 2016 r. Na przewodniczącego wybrano ponownie dr Darię E. Jaremen, pracownika naukowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Jeleniej Górze, a na zastępcę przewodniczącego dra Zdzisława Paligę, kanclerza Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu.

Nasz rocznik muzealny informuje o poszczególnych działaniach placówki.

Zbigniew Kulik
Dyrektor Muzeum Sportu i Turystyki

S P I S T R E Ś C I

▶ Karkonosze na dawnej grafice	4
▶ Obrazy malowane fotografią	5-6
▶ Łodzianie w Karkonoszach	7
▶ Złota Renata, Renata Mauer-Różańska	8-9
▶ Magia nart - czas pionierów	10-11
▶ Karkonosze zimą, w fotografii Zbigniewa Kulika	12
▶ Sport i turystyka w ekslibrisie Krzysztofa Kmiecica	12
▶ Karkonosze, wystawa fotografii w Bonn	13
▶ Nokturny wrocławskie - Wrocław nocą	14
▶ Karkonosze, wystawa fotografii w Hadze	14-15
▶ Tadeusz Różewicz w Karkonoszach, wystawa w Inowrocławiu	16
▶ Międzyresortowy Zespół ds. Promocji Polski za granicą	16
▶ Rada Muzealna - Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu	17
▶ Muzeum... skontrolowane	17
▶ Zbiory muzealne	18
▶ Wydawnictwa	19
▶ Działalność oświatowo-kulturalna	20-22

MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI W KARPACZU

INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
58-540 Karpacz • ul. M. Kopernika 2
tel./fax: 75 76 19 652
www.muzeumsportu.org

Redaktor: Zbigniew Kulik

Design:
JAREMEN PRESS

Karpacz, kwiecień 2017 r.
Nakład: 500 egzemplarzy

KARKONOSZE NA DAWNEJ GRAFICE

› Schronisko nad Śnieżnymi Kottami

› Kaplica na Śnieżce

**WYSTAWA
ORYGINALNYCH GRAFIK**

pochodzących ze zbiorów
Muzeum Sportu i Turystyki
w Karpaczu, prezentowana
w okresie:

11 stycznia 2016 – 29 lutego
2016 r.

W muzeum w Karpaczu, gromadzone są grafiki przedstawiające śląskie góry, a także miejscowości uzdrowskie i turystyczne w Sudetach. Z tego unikalnego zbioru wybrano trzydzieści prac, mających po około 100 lat. Ukazywały one główne atrakcje turystyczne, miejsca odwiedzane przez ówczesnych wędrowców. Były tutaj; panoramy górskie, szczyty – głównie Śnieżka – najwyższy szczyt Karkonoszy i całych Sudetów, wodospady, kaplice położone wysoko w górach, historyczne zamki, dawne schroniska górskie i inne ważne miejsca.

Dawne grafiki kupowane były jako osobliwe pamiątki przez kuracjuszy przybywających do uzdrowiska Cieplice, położonego zaledwie kilka kilometrów od Jeleniej Góry. Wczasowicze ci, jako wędrowcy, ludzie pragnący poznania świata, wyruszyli także na piesze wędrowki w Karkonosze, do krainy legendarnego Ducha Gór Liczyrzepy.

OBRAZY MALOWANE FOTOGRAFIĄ

WYSTAWA FOTOGRAFII

artyści fotografika
Waldemara Grzelaka
z Jeleniej Góry,
eksponowana w okresie:
8 marca 2016 - 31 maja
2016 r.

➤ Waldemar Grzelak – autor wystawy

Fotografią zajmuję się czterdzieści pięć lat. W 1971 r. związałem się z Jeleniogórskim Towarzystwem Fotograficznym, w którym pełniłem funkcję Przewodniczącego Komisji Artystycznej.

Po złożeniu egzaminów przed Izbą Rzemieślniczą we Wrocławiu w 1985 r. otworzyłem pracownię fotograficzną i do 2005 r. zajmowałem się zawodowo fotografią studyjną, reklamową i wydawnictwem reklamowym.

Obecnie jestem członkiem Związku Polskich Artystów Fotografików i staram się w moich fotografiach ukazać doznania, których sam doświadczam, unaocznic i wyrazić własne myśli, wyobrażenia oraz treść i emocje w sposób subiektywny. Staram się połączyć realistyczny sposób rejestracji rzeczywistości i jednocześnie oddać nastrój tkwiący w naturze i we mnie.

Pejzaż jest uniwersalnym środkiem wypowiedzi fotograficznej, a forma pastiszu, jaką wybrałem, jest najbliższa mojej wrażliwości i estetyce. Świadomie naśladowuję styl malarski przedstawicieli szkoły monachijskiej w malarstwie, ale w fotografii, które prezentuję, w żadnym wypadku nie są fotografiami piktorialnymi. One po prostu nie udają malarstwa.

Zatem przedstawiam świat malowany fotografią wierząc, że malować można nie tylko pędzlem, ale słowem, fortepianem czy innym instrumentem, np. głosem.

Lubię potrzebę na świat po malarsku i obrazy malować fotografią.

Waldemar Grzelak

W malarskich fotografiach Waldemar Grzelak igra z percepcją widza, zaskakuje, nakazuje własny rytm światłom i cieniom. Odzworowanie rzeczywistości widzialnej ustępuje tu miejsca wydobyciu nastroju, tajemnicy, barwności. Akcentując zjawiska świetlne autor decyduje o niezwykle sensualnym wrażeniu. Jest to fotografia silnego kontrastu, niespokojnej, niemal dramatycznej ciemności, z której kształty wylaniają się z krystaliczną, często przerysowaną wyrazistością wprowadzając widza do świata nadprzyrodzonego. Synestetyczne widzenie, operowanie makroskalą, dyskretna, szlachetna skala barw zdradza panteistyczne podejście do przyrody – tak charakterystyczne dla Waldemara Grzelaka. Na poły realistyczne, na poły utopijne, nierzadko idylliczne wypowiedzi przywołują niedostrzeżoną już dziś fantastyczność i cudowność dnia codziennego.

Luiza Laskowska

Waldemar Grzelak jest związany z Jeleniogórskim Towarzystwem Fotograficznym oraz należy do Związku Polskich Artystów Fotografików. Zawodowo zajmował się fotografią studyjną i reklamową, prowadząc pracownię fotograficzną. Ma na koncie wiele wystaw indywidualnych i zbiorowych. Ekspozycja *Obrazy namalowane fotografią* to jego kolejna wystawa fotograficzna, prezentowana tym razem w Karpaczu.

➤ Uroczyste otwarcie wystawy

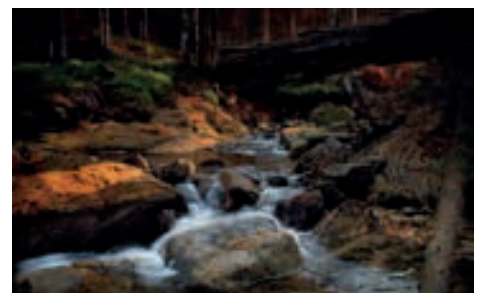
WALDEMAR GRZELAK OBRAZY MALOWANE FOTOGRAFIA

> *Modrzewiowa jesień*

> *Izerskie klimaty*

> *Myja*

> *Za kurtyną z mgły*

> *W drodze na Smogornię*

> *Na Polanie Izerskiej*

ŁODZIANIE W KARKONOSZACH

WYSTAWA

ze zbiorów Muzeum Miasta Łodzi Oddziału Muzeum Sportu i Turystyki, eksponowana w okresie: 7 czerwca 2016 - 29 sierpnia 2016 r.

Wystawa *Łodzianie w Karkonoszach* prezentowała zainteresowanie mieszkańców Łodzi polskimi górami. Przybliżone były zarówno działania Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w okresie międzywojennym – wycieczki w Tatry i Gorce, a także Beskidy Wschodnie (Gorgany, pasmo Czarnohory), jak i funkcjonowanie organizacji górskich w Łodzi po 1945 r. Szczególne miejsce na ekspozycji poświęcone było „zdobywaniu” przez łódzkich turystów Sudetów i ich najwyższego pasma – Karkonoszy. Zwrócono przede wszystkim uwagę na ich zorga-

nizowane poznawanie przez członków organizacji turystycznych.

Na wystawie próbowano odpowiedzieć na pytania: Jak do Sudetów, szczególnie Karkonoszy, odnosili się polscy (w tym także łódzcy) górcy turyści i krajoznawcy? Czy podobnie jak w okresie międzywojennym w przypadku Karpat, także w górach na zachodzie kraju widzieli egzotyczną część Polski i czy po „utraceniu” wschodniej karpackiej góralszczyzny, próbowali odzyskać ją na zachodzie?

Sebastian Glica

› Łodzianie w drodze na Śnieżkę

› Łodzianie na skałach

› Uroczyste otwarcie wystawy w Muzeum Sportu i Turystyki

ZŁOTA RENATA RENATA MAUER-RÓŻAŃSKA

Do historii polskiego sportu Renata Mauer-Różańska przeszła dzięki swym czterem startom olimpijskim, choć ma w dorobku także wiele medali z mistrzostw Polski, Europy i świata. A jednak to wspaniały wyczyn już w pierwszym dniu igrzysk w Atlancie sprawił, że jej nazwisko pojawiło się na ustach nie tylko polskich kibiców. Złoty medal Polki już w pierwszej konkurencji tej wielkiej imprezy! Na tym bynajmniej nie zakończyła, bo kilka dni później, w tej samej Atlancie, zdobyła drugi medal, tym razem brązowy i wróciła do kraju z bagażem, jakim nikt inny nie mógł się wówczas pochwalić. Cztery lata później, w Sydney, wrocławianka także wygrała, zdobywając swój drugi złoty. To był jej trzeci w ogóle medal olimpijski.

Na wystawie zaprezentowano złoty medal olimpijski z Aten 2000 r., medale nagrodowe i medale uczestnictwa z mistrzostw świata i Europy, dyplomy nagrodowe i karty uczestnictwa, a także medale z mistrzostw Polski, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (15 listopada 2000, za wybitne osiągnięcia sportowe), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2 września 1996, za wybitne osiągnięcia sportowe). Okazale prezentowały się zdobyte puchary, dyplomy i inne wyróżnienia.

WYSTAWA O RENACIE MAUER-RÓŻAŃSKIEJ

dwukrotnej złotej medalistce igrzysk olimpijskich w strzelaniu, najlepszej sportsmence województwa dolnośląskiego, prezentowana w okresie: 4 sierpnia – 11 listopada 2016 r.

› Uroczyste otwarcie wystawy w Muzeum Sportu i Turystyki

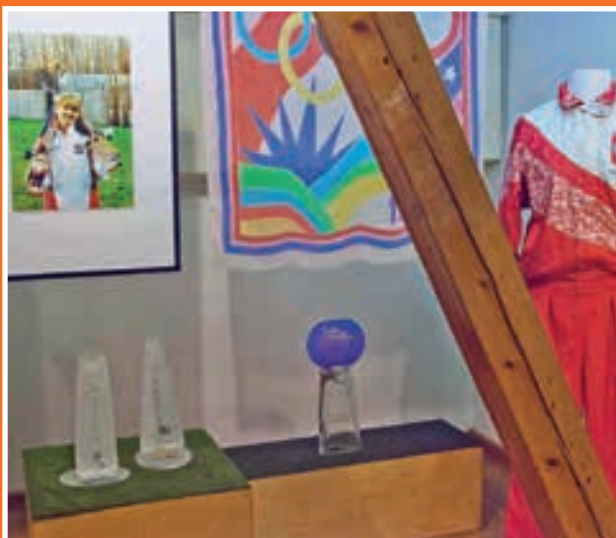

› Plansza tytułowa wystawy

› Trofea sportowe Renaty Mauer-Różańskiej

ZŁOTA RENATA RENATA MAUER-RÓŻAŃSKA

MAGIA NART CZAS PIONIERÓW

NARCIARSTWO POLSKIE DO 1914 ROKU

WYSTAWA

ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem oraz Tatrzańskiego Parku Narodowego, 17 listopada – 31 grudnia 2016 r.

➤ Maciej Szatkowski – autor wystawy

Pionierzy polskiego narciarstwa: Stanisław Barabasz, Józef Schnaider, Józef Oppenheim, Andrzej Góraś, Leon Loria, Mieczysław Karłowicz, Roman Kordys, Maksymilian Dudryk, Zygmunt Klemensiewicz i Mariusz Zaruski – to główni bohaterowie projektu, jakiego jeszcze nie było. To pierwsza w historii wystawa pokazująca dzieje polskiego narciarstwa do 1914 r., począwszy od pionierskich prób użycia „ski” na naszych ziemiach w końcu XIX wieku. Jej drugą edycję, po zakopiańskiej premierze, zorganizowano we współpracy Muzeum Tatrzańskiego z Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu.

Wystawa opowiadała o pierwszych wejściach na nartach na szczyty w Tatrach i Karpatach, o pierwszych góralach jeżdżących na nartach i pierwszych klubach narciarskich. Na ekspozycji w muzeum w Karpaczu można było zobaczyć między innymi dzieła sztuki, fotografie, a także narty, bambusy oraz kijki ze zbiorów Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem. Najcenniejsze eksponaty pokazane na wystawie to: narta Stanisława Barabasza z 1888 r., narty Barabasza z ok. 1901 r., narty Józefa Schnaidera z 1896 r. z okresu wejść na Chomiak i Howerlę, narty produkcji znanego przewodnika tatrzańskiego I klasy Klemensa Bachledy, czekany Naczelnika TOPR Mariusza Zaruskiego, których używał między innymi podczas trudnego zjazdu narciarskiego z Kościelca (1911), narty z wytwórni Stanisława Zdyba i aparaty fotograficzne Mieczysława Karłowicza. Wystawę wzbogacały zdjęcia,

z których wiele było pokazywanych po raz pierwszy. Wśród nich fotografie narciarzy lwowskich autorstwa Zenobiusza Pręgowskiego i wiele innych pamiątek. Magia wystawy to przede wszystkim niezwykle ludzie. Wyznaczali oni nowe szlaki w nieznanach górach, pisali przewodniki, organizowali pierwsze szkolenia na nartach, narciarskie bale i odczyty. Ich pasja do gór i nart nie znała granic.

Było ich początkowo kilku. Licząc miejscowych i przyjezdnych, a ostatecznie, w szczytowym momencie – wszystkich razem wzięwszy – kilkudziesięciu. W 1925 roku góry pełne były jeszcze ich kroków, a opowiadania o ich wyczynach dudniły po schroniskach nie milkącym echem fantastycznych opowieści. Ślady ich nart znaczyły zbocza charakterystycznym dla każdego z nich sposobem zakładania zakosów czy kręcenia łuków. Sławne były telemarki Bednarza. „Tędy podchodził Ziętkiewicz! Tak zjeżdżać mógł tylko Oppenheim!” – słyszało się wówczas wokół. „Patrzcie, to Zaruski!” – mówiono i wskazywano szczupłego starca, który odpinając talerzyki od kijków, przygotowywał się do zjazdu z przełęczy. Dawne, odległe czasy. Dla starszych – wspomnienia zacierają się z wolna w pamięci. Dla młodszych – przedpotopowe historie na pograniczu gawędy i legendy. Ale wtedy... Głośno było w Tatrach o pierwszych wejściach, przejściach, podejściach i o szaleńczych zjazdach. Wszystko wydawało się nadzwyczajne. Potem, w miarę upływu lat, nadzwyczajność zbladła. Nie żyją już Pawlica, Lesiecki, Loria, Bednarz, Oppenheim, Zaruski, Tate-Kaleński, Ritterschild, Karłowicz, Żuławski – ci zapaleni, tatrzańscy narciarze. Przybyli z różnych stron Polski, jeśli nie świata, z odmiennych całkiem środowisk i u podnóża Tatr złączyli się w bractwo nierozzerwalne, gotowe tonąć w śniegu, zdobywać nieznane przełęcze, brnąć w wichurach i kurniawach, przedzierać się przez tatrzańską zimę (Wanda Gentil-Tippenhauer, Stanisław Zieliński, *W stronę Pysznej*, Warszawa 1961).

Dołączyli do nich z czasem lwowiacy. Ich też już nie ma. Odeszli do krainy wiecznych śniegów. Mieczysław „Mieciu” Lerski. Jerzy Maślanka. Maksymilian „Maks” Dudryk. Roman Kordys, bracia Tadeusz i Marian Smoluchowscy. Zenobiusz Pręgowski, pionier narciarstwa Józef Schnaider i inni słynni narciarze kateenu. Karpackiego Towarzystwa Narciarzy (KTN) – pierwszego stowarzyszenia narciarskiego na ziemiach polskich, powstałego w styczniu 1907 r. Pozostali jednak w pamięci, a ślady ich drewnianych nart obłaskawiały kiedyś strome karpackie zbocza i rozległe połoniny.

➤ Goście na otwarciu wystawy

Była w nich pasja i chęć zdobywania jak największej liczby szczytów zimą. Zawołanie „śni gu gu gu” było ich hasłem, a „wielka zbroja”, czyli wypełniony po brzegi sprzętem plecak, symbolem tamtej epoki. Epoki pierwszych przejść przez dzikie połoniny i lasy pełne wilków. Z czasem lwowiacy – jako pierwsi – zajęli się narciarstwem sportowym. Zawodnik z numerem startowym na piersi stał się symbolem nowego narciarstwa – narciarskiego wyczynu.

➤ Fragment wystawy

Lata 1889-1914 to jeden z najciekawszych okresów w historii polskiego narciarstwa. To czas pionierów. Czas odkrywania uroku gór zimą i długich wypraw narciarskich, zwanych „wyrpami”. Czas powstania pierwszych, prymitywnych schronisk. Na Pysznej i w Sławsku. Pierwszych zawodów wreszcie. Trzeba uśmiechnąć się do przeszłości po to, by zrozumieć to, co jest teraz. Tamten świat wyrpy, drewnianych nart trochę już odszedł. Ile lat minęło? Siedemdziesiąt? Osiemdziesiąt? Sto? Jeszcze chwila i będzie ich jeszcze więcej. Jednak to nie znaczy, by o wszystkim i o wszystkich zapominać. O tamtych barwnych czasach polskiego narciarstwa traktuje ta wystawa. Ukazała się także obszerna publikacja towarzysząca wystawie. Książka *Magia nart*, autorstwa Beaty Słamy i Wojciecha Szatkowskiego to dwa tomy, 864 strony tekstu i ponad 300 fotografii, w większości nieznanych. Wydawcami książki są Tatrzański Park Narodowy i Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego w Zakopanem. Wystawa ukazywała piękno narciarstwa, ale przede wszystkim piękno ludzi, którzy byli pionierami nart w naszym kraju.

Wojciech Szatkowski
Muzeum Tatrzańskie im. Dra Tytusa Chałubińskiego
w Zakopanem

Współorganizator:
Tatrzański Park Narodowy

WYSTAWY CZASOWE ORGANIZOWANE
POZA SIEDZIBĄ MUZEUM W 2016 R.

CENTRUM KULTURY "MUZA" W LUBLINIE

To jeden z najnowocześniejszych ośrodków kultury na Dolnym Śląsku, kontynuujący tradycję powstałego pod koniec lat sześćdziesiątych XX wieku Domu Kultury Zagłębia Miedziowego w Lubinie. Muzeum współpracuje z tą instytucją kultury od paru lat. W roku 2016 prezentowano tam dwie nasze wystawy.

KARKONOSZE ZIMĄ W FOTOGRAFII ZBIGNIEWA KULIKA

WYSTAWA 30 FOTOGRAFII BARWNYCH

ze zbiorów muzeum: styczeń 2016 – luty 2016 r.

› Na Śnieżce zimą

› Skály Pielgrzymy

SPORT I TURYSTYKA W EKSLIBRISACH KRZYSZTOFA KMIECIA

WYSTAWA EKSLIBRISÓW

ze zbiorów Muzeum Sportu i Turystyki
w Karpaczu, подарowanych przez Krzysztofa
Kmiecia, marzec 2016 – kwiecień 2016 r.

WYSTAWY CZASOWE ORGANIZOWANE
POZA SIEDZIBĄ MUZEUM W 2016 R.

KARKONOSZE

Na wystawie pokazano czterdzieści dużych fotografii ukazujących Karkonosze w czterech porach roku oraz najważniejsze atrakcje turystyczne, grupy skalne, wodospady, piękną przyrodę karkonoskiego lasu i obiekty warte zwiedzenia.

Wystawa cieszyła się dużą popularnością i obejrzała ją, według niemieckich organizatorów, parę tysięcy zwiedzających. W mediach niemieckich opublikowane zostały artykuły poświęcone tej ekspozycji. Towarzyszył jej wydany katalog ze zdjęciami Karkonoszy oraz informacją o jej autorze.

› Wspólna fotografia

WYSTAWA FOTOGRAFII GÓRSKIEJ

ze zbiorów Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu w Galerii Centrum Kościoła Ewangelickiego w Bonn w RFN, 1 kwietnia – 31 maja 2016 r.

Od paru lat prowadzona jest współpraca fotografików niemieckich z Bonn z Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu. Dwa lata temu w Karpaczu prezentowana była wystawa 6 twórców z Niemiec pt. *Impresje z Doliny Renu*. W roku 2018 artyści ci zaprezentują w Karpaczu swoją nową wystawę, która będzie pokłosiem organizowanego pleneru fotograficznego w Kolonii.

› Fragment wystawy w Bonn

› Uroczystość otwarcia wystawy przemawia ks. W. Harnisch

WYSTAWY CZASOWE ORGANIZOWANE
POZA SIEDZIBĄ MUZEUM W 2016R.

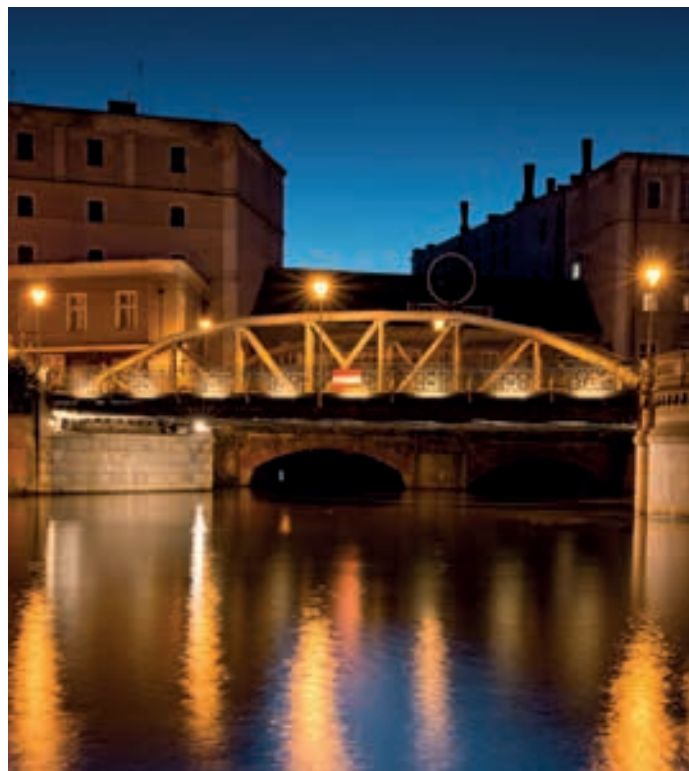
NOKTURNY WROCLAWSKIE WROCLAW NOCĄ

WYSTAWA FOTOGRAFII BARBARY GÓRNIAK

ze zbiorów Muzeum Sportu i Turystyki
w Karpaczu zorganizowana w:

- ★ Jeleniogórskim Centrum Informacji i Edukacji
Kulturalnej Książnica Karkonoska w Jeleniej Górze,
4 czerwca – 31 sierpnia 2016 r. ,
- ★ Muzeum Miejskim Dom G. Hauptmanna
w Jeleniej Górze – Jagniątkowie,
17 września – grudzień 2016 r.

Wystawy te organizowane były jako imprezy towarzyszące
Europejskiej Stolicy Kultury – Wrocław 2016.

HOLANDIA – AMBASADA RP W HADZE – 2016R.

› Ambasador RP w Hadze dr Jan Borkowski (z prawej)
i dyrektor MSiT Zbigniew Kulik

WYSTAWY CZASOWE ORGANIZOWANE
POZA SIEDZIBĄ MUZEUM W 2016 R.

KARKONOSZE

WYSTAWA FOTOGRAFII ZBIGNIEWA KULIKA

ze zbiorów Muzeum Sportu i Turystyki w Hadze
w Holandii, 15 września – 31 października 2015 r.

Wystawa została zorganizowana z Polską Organizacją Turystyczną oraz Ministerstwem Turystyki i Ambasadą RP w Holandii.

Pierwsza jej część prezentowana była na zewnątrz Ambasady RP w Hadze. Jedenaście wielkich plasz zawieszono na ogrodzeniu otaczającym ambasadę. – Dzięki centralnemu ulokowaniu, oglądało ją tysiące ludzi i to bez konieczności wchodzenia do ambasady – powiedziała Dominika Szulc, dyrektor Zagranicznych Ośrodków Polskiej Organizacji Turystycznej (ZOPOT) w Amsterdamie i Brukseli. Zdjęcia promujące Karkonosze prezentowane były również wewnątrz ambasady, gdzie w dniu 15 września 2016 r. odbyła się uroczystość oficjalnego jej otwarcia. – Karkonosze są jednym z bardziej rozpoznawalnych produktów turystycznych, zdecydowanie warto je promować w Holandii – stwierdził Andrzej Pawluszek, wicedyrektor ZOPOT Amsterdam.

Autor wystawy, Zbigniew Kulik fotografuje Karkonosze od najmłodszych lat i to o każdej porze roku. Większość jego prac nie powstała z przypadku. Uważnie obserwuje krajobraz i przyrodę. Jak sam mówi: – Wielokrotnie chodziłem w te same miejsca, by potem wykonać to jedno jedyne zdjęcie, które wydaje się być tym niepowtarzalnym, które dla oglądającego pozostaje w pamięci jako jedyne w swoim rodzaju. Nawet dla dobrych znawców tych gór czasami wydaje się, że Karkonosze, które ich otaczają i pośród których żyją, widziane okiem tego twórcy są o wiele piękniejsze

➤ Fragment wystawy na zewnątrz Ambasady RP

i bardziej romantyczne, a przez to i bardziej wyidealizowane. Wybitny twórca kultury polskiej, Tadeusz Różewicz, poeta i dramaturg, zaprzyjaźniony z fotografem, po obejrzeniu jego wystawy napisał: – Poprzez fotografię („zdjęcie”) widzi się jeszcze raz krajobraz lub człowieka ... dzisiaj widzę okiem twórcy tej wystawy – Pana Kulika. (10.04.1998 r.).

➤ Goście na otwarciu wystawy. Stoją od lewej: Tomasz Ważbiński, minister Adam Lipiński, dr Jan Borkowski i Andrzej Pawluszek

Wśród gości na uroczystości jej otwarcia w Ambasadzie RP znaleźli się holenderscy posłowie, reprezentanci rządu, dziennikarze, a także przedstawiciele branży turystycznej. Nie zabrakło również gości z Polski. – Wielokrotnie wędrowałem po Karkonoszach i są to bez wątpienia jedne z najpiękniejszych gór w Europie – stwierdził minister Adam Lipiński, Sekretarz Stanu w Kancelarii Premiera i jednocześnie przewodniczący Międzyresortowego Zespołu ds. Promocji Polski za granicą, który uczestniczył w uroczystości jej otwarcia. Ministerstwo Sportu i Turystyki reprezentowała dyrektor Departamentu Turystyki Joanna Jędrzejewska-Debortoli. Wystawę zorganizowano dzięki nieocenionej pomocy Zagranicznego Ośrodka Polskiej Organizacji Turystycznej w Amsterdamie we współpracy z Ambasadą RP w Hadze. Można ją było oglądać do grudnia 2016 roku.

WYSTAWY CZASOWE ORGANIZOWANE
POZA SIEDZIBĄ MUZEUM W 2016 R.

TADEUSZ RÓŻEWICZ W KARKONOSZACH

WYSTAWA FOTOGRAFII

ze zbiorów Muzeum Sportu i Turystyki w Bibliotece Miejskiej im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu w rocznicę urodzin tego wybitnego twórcy, 5 października – listopad 2016 r.

MIĘDZYRESORTOWY ZESPÓŁ DS. PROMOCJI POLSKI ZA GRANICĄ

W dniu 9 grudnia 2016 r. odbyło się w Karpaczu posiedzenie Międzyresortowego Zespołu ds. Promocji Polski za granicą z udziałem posłów i senatorów z Parlamentarnego Zespołu ds. Turystyki oraz członków Rady Polskiej Organizacji Turystycznej.

➤ Wpis do książki pamiątkowej

Wspólne posiedzenie poświęcone było zagadnieniom związanym z promocją regionu oraz bezpieczeństwem w górach. Przedstawione zostały również zasady komunikowania Marki Polska. W spotkaniu wzięli udział ministrowie w Kancelarii Premiera Adam Lipiński i Paweł Szefermaker

oraz przedstawiciele resortów zajmujących się promocją Polski m.in.: wiceminister Rozwoju Tadeusz Kościński, wiceminister Sportu i Turystyki Dawid Lasek, posłowie i senatorowie z Parlamentarnego Zespołu ds. Turystyki, a także członkowie Rady POT z jej przewodniczącym Janem Korsakiem na czele.

Na posiedzenie to zaproszony został dyrektor Muzeum Sportu i Turystyki, Zbigniew Kulik, który zaprezentował prelekcję multimedialną pt. *Magia Karkonoszy*. W następnym dniu w czasie zwiedzania miasta członkowie tego zespołu odwiedzili również Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu.

➤ Pamiątkowa fotografia w muzeum

RADA MUZEUM SPORTU I TURYSTYKI

Pierwsze posiedzenie nowej Rady Muzealnej (2016-2020) odbyło się w dniu 28 listopada 2016 r. Otworzył je dyrektor muzeum zapoznając obecnych z Uchwałą Nr 2813/V/16 z dnia 11 października 2017r. Zarządu Województwa Dolnośląskiego w sprawie powołania członków Rady Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu. Wręczył on także akty nominacyjne na członków Rady Muzealnej podpisane przez Członka Zarządu Województwa Dolnośląskiego Tadeusza Samborskiego.

Na przewodniczącego Rady Muzealnej wybrano ponownie dr Dariusz E. Jaremen – pracownika naukowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Jeleniej Górze, na Zastępcę Przewodniczącego dra Zdzisława Paligę – kanclerza Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Sekretarzem Rady został mgr Mariusz Sawicki – adiunkt z Muzeum Sportu i Turystyki.

Dyrektor muzeum Zbigniew Kulik przedstawił w formie prezentacji multimedialnej, bogato ilustrowanej zdjęciami dokumentacyjnymi i reprodukcjami wydawnictw, eksponatów oraz fotografii z organizowanych wystaw w muzeum, jak i poza tą instytucją kultury w kraju i zagranicą, sprawozdanie z działalności merytorycznej za 2015 rok. Główny księgowy Antoni Witczak przekazał sprawozdanie z działalności finansowej za 2015 r. Omówił on również planowane i poniesione wydatki finansowe muzeum w 2015 r., zwracając uwagę, iż instytucja ta w pełni zrealizowała zaplanowany budżet, uzyskując na koniec roku sprawozdawczego wynik pozytywny.

Podjęto również uchwały w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności merytorycznej i finansowej Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu za 2015 rok oraz zatwierdzenia przedstawionego planu działalności merytorycznej i finansowej muzeum na 2016 r.

O MUZEACH SPORTU W ŁODZI

W związku z problemami, z jakimi borykają się dzisiaj instytucje kultury, w dniu 7 grudnia 2016 r. odbyła się w Łodzi konferencja naukowa zorganizowana przez Muzeum Miasta Łodzi pt. „Muzea sportu jako miejsca budowy kolekcji i upowszechniania wiedzy o historii wychowania fizycznego”. Rozpoczęła ona realizację dwuletniego projektu pt. „Ocalić od zapomnienia. Najcenniejsze zbiory Oddziału Sportu i Turystyki Muzeum Miasta Łodzi”. Wystąpienia dyrektor Muzeum Miasta Łodzi Barbary Kurowskiej i kierownika Oddziału Sportu i Turystyki – Sebastiana Glicy otworzyły konferencję.

Panele dyskusyjne składały się z dwóch tematycznych bloków; 1. Polskie muzea sportu, 2. Historia sportu – wystawy, publikacje, prace badawcze. W konferencji udział wzięli przedstawiciele polskich muzeów sportu: Muzeum Sportu

i Turystyki w Warszawie, Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, Muzeum Sportu i Turystyki w Łodzi, innych muzeów posiadających bogate kolekcje sportowe i turystyczne, a także reprezentanci środowisk naukowych, w których obszar zainteresowań obejmuje historię sportu i turystyki.

Zuzanna Sienkiewicz – adiunkt muzealny, przedstawiła historię, działalność oraz zbiory muzeum w Karpaczu, które od ponad 40 lat propaguje historię sportu i turystyki. Natomiast Mariusz Sawicki – adiunkt muzealny, zaprezentował zgromadzoną, unikalną już, kolekcję sanek w Karpaczu.

Celem tej konferencji była próba odpowiedzi na pytania: Jaką rolę na muzealnej mapie Polski powinny spełniać muzea sportu? W jakich przestrzeniach powinny one być umiejscowione? W jaki sposób mogą upowszechniać historię wychowania fizycznego, aby stanowiły one promocję i zachętę dla młodego pokolenia do sportowej aktywności?

MUZEUM... SKONTROLOWANE

Wydział Audytu Wewnętrznego i Kontroli Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu w okresie od 18 sierpnia do 20 września 2016 roku przeprowadził w Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu kontrolę w zakresie: „Badanie dokumentacji i ewidencji zgromadzonych muzealiów pod kątem pro-

wadzenia ksiąg inwentarzowych muzealiów, prowadzenia kart ewidencyjnych, przyjmowania do magazynu i wydawania z magazynu, oznakowania muzealiów oraz kontrola stanu zabezpieczenia magazynów. Okres objęty kontrolą: lata 2012–2016. Szczegółowe ustalenia kontroli zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 7 października 2016 r. Wszystkie działania muzeum w zakresie objętym kontrolą oceniono pozytywnie.

ZBIORY MUZEALNE

Do zbiorów muzealnych przybyły otrzymane w darze: drewniane narty z wiązaniem z lat 40. XX w. - F. Siekierski, narty dziecięce z wiązaniem marki "Żbik" z kijkami - J. Jordan, narty „Polsport” Compact E 225, narty drewniane z wiązaniem i kijami bambusowymi - M. Czopor, kociołek laborancki z metalu, 2 dawne miarki drewniane - Z. Kulik, Certyfikat PKOl. dla Klubu Olimpijczyka w Karpaczu, 4 medale pamiątkowe PKOl. wydane z okazji Igrzysk Olimpijskich 1980 i 1984, Puchar Przechodni Mecz Siatkówki UW Jelenia Góra - KKOl. Karpacz, 4 proporczyki PKOl. i Karkonoskiego Klubu Olimpijczyka - Karkonoski Klub Olimpijczyka, kask saneczkarski - T. Bugajczyk-Łabudź, puchar „40 Jubileuszowy Bieg Piastów”, statuetka „Za zasługi dla Biegu Piastów”, numer startowy „1917

➤ Dr Zygmunt Bobowski przekazuje medale z „Biegu Piastów”

Jubileuszowy Bieg Piastów”, 19 medali z Biegu Piastów, letnich Biegów Piastów - dr Z. Bobowski, narty drewniane z wiązaniem - M. Poworski.

W depozyt na wystawę stałą przyjęto 75 sztuk medali i pamiątek sportowych Renaty Mauer-Różańskiej, złotej medalistki olimpijskiej w strzelaniu; 2 medale z Igrzysk Olimpijskich w Sydney 2000, jeden uczestnictwa, a drugi złoty medal olimpijski, 14 medali z pucharu świata: 1 złoty, 3 srebrne, 6 brązowych, 4 pamiątkowe; 3 medale z mistrzostw świata: 1 srebrny, 2 brązowe; 10 medali z mistrzostw Europy: 1 złoty, 9 pamiątkowych; 29 medali z mistrzostw Polski: 18 złotych, 4 srebrne, 7 brązowych; 9 medali z międzynarodowych zawodów w strzelaniu: 3 złote, 1 srebrny, 2 brązowe, 2 medale z woj-

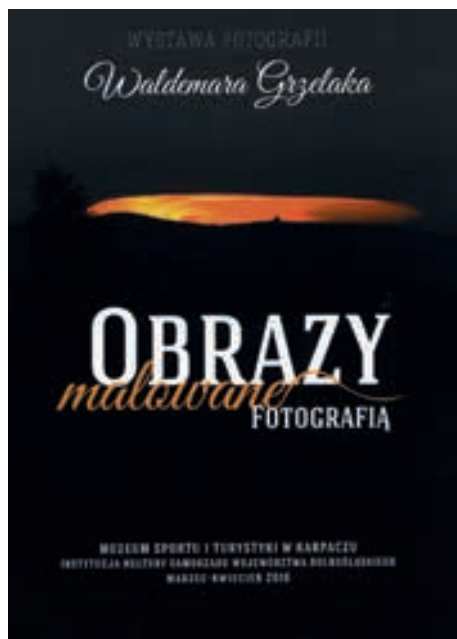
skowych igrzysk olimpijskich: 2 złote; 2 medale z mistrzostw Wojska Polskiego: 1 złoty, 1 srebrny; z mistrzostw Warszawy: 1 medal; „Dla najlepszego zawodnika 1989 roku” - złoty; znaczek pamiątkowy z IO w Sydney 2000 r.; Certyfikat Olimpijski z IO w Sydney 2000 r.

Zbiory biblioteczne powiększyły się o otrzymane w darze oprawione roczniki "Sportowca" (1952, 53, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 65) w ilości 12 kompletów. Ponadto w depozyt muzealny przyjęto 40 sztuk unikalnych pocztówek z terenu Sudetów Zachodnich oraz 13 sztuk dyplomów sportowych J. Szałowskiego - bobsleisty z Karpacza.

➤ Medale nagrodowe Renaty Mauer-Różańskiej

WYDAWNICTWA

Tak jak w latach ubiegłych przygotowano i wydano rocznik muzealny „Korkontoi 2016” (format A-4, 24 strony, nakład 500 egz., druk barwny). Rocznik informuje o działalności Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu w 2015 roku, organizowanych wystawach, działalności oświatowo-kulturalnej, darach i nabytkach, frekwencji w muzeum, spotkaniach z podróżnikami oraz sportowcami, opracowanych i wydanych publikacjach, jak również o pracy Rady Muzealnej.

Przygotowano i wydano katalogi do wystaw:

- KARKONOSZE – nakład 1.000 egz. w wersji angielskiej, na wystawę do Bonn w Niemczech i do Hagi w Holandii,
- Informator do wystawy OBRAZY MALOWANE FOTOGRAFIA Waldemara Grzelaka – nakład 250 egz.,
- Katalog do wystawy ZŁOTA RENATA – RENATA MAUER RÓŻAŃSKA, nakład 500 egz.,
- Folder informacyjno-reklamowy Muzeum Sportu i Turystyki – nakład 20.000 egz.
- Katalog do wystawy MAGIA NART – CZAS PIONIERÓW, NARCJARSTWO POLSKIE DO 1914 ROKU, nakład 250 egz.
- Zaproszenia na organizowane wystawy i imprezy kulturalne.

DNI OLIMPIJCZYKA 2016

W dniu 15 kwietnia 2016 r. odbyła się uroczysta inauguracja DNI OLIMPIJCZYKA 2016 w Karpaczu, w której wzięli udział członkowie Karkonoskiego Klubu Olimpijczyka (KKOl.), działającego przy Muzeum Sportu i Turystyki: sportowcy – olimpijczycy, zawodnicy, trenerzy i działacze sportowi. W muzeum zorganizowano z tej okazji spotkanie z prof. dr. Tadeuszem Latosiem, wieloletnim lekarzem sportowym Klubu Sportowego „Śnieżka” w Karpaczu, który podzielił się swoimi wspomnieniami z działalności w tym klubie, jak i z wieloletnich wyjazdów z ekipą saneczkarzy na krajowe i zagraniczne imprezy sportowe.

SPOTKANIE Z JAPONIĄ

W czasie Nocy Muzeów w dniu 14 maja 2016 r. zorganizowanej w Muzeum Sportu i Turystyki odbyło się „Spotkanie z Japonią”, co było wyjątkową atrakcją. Jednak niecodziennym wydarzeniem była multimedialna prelekcja Józefa Piotrowskiego i Marcina Pelca, którzy parę miesięcy wcześniej

byli w Kraju Kwitnącej Wiśni i przywieźli nie tylko wspomnienia, ale i wiele pięknych fotografii, które zaprezentowali przybyłym uczestnikom. Tylko w tym czasie możliwe było zobaczenie wielu egzotycznych pamiątek przywiezionych z Japonii zaprezentowanych na okolicznościowej wystawie.

SPOTKANIE Z MARIĄ ŻMUDĄ autorką książki BO MÓJ CHŁOPAK PIŁKĘ KOPIE

Z okazji odbywających się Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej 2016 r. we Francji zorganizowano w dniu 17 czerwca 2016 r. w muzeum spotkanie z Marią Żmudą, autorką książki *Bo mój chłopak piłkę kopie*, w którym wziął również Maciej Lercher, ilustrator tej niezwykle ciekawie wydanej książki.

Warto było wziąć udział w tym spotkaniu, bowiem każdy jego uczestnik dostał w prezencie od autorki jeden egzemplarz książki *Bo mój chłopak piłkę kopie* z cennym autografem, a przy odrobinie szczęścia pan Maciej narysował mu też jego karykaturę!

› Autorka podpisująca swoje książki

› Maciej Lercher, Zbigniew Kulik i Maria Żmuda

SPOTKANIE Z MISTRZYNIĄ OLIMPIJSKĄ W STRZELANIU

Z okazji inauguracji XXXI Letnich Igrzysk Olimpijskich, które odbyły się w 2016 r. w Rio de Janeiro (Brazylia) zorganizowano w dniu 4 sierpnia 2016 r. spotkanie z Renatą Mauer-Różańską, złotą medalistką igrzysk olimpijskich w strzelectwie. Odbyło się ono w hotelu Mercure w Karpaczu dzięki uprzejmości dyrektora Bogusława Ryby, który zaprosił do siebie mieszkańców miasta i turystów.

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA 2016

Odbyły się pod hasłem „Gdzie duch spotyka się z przeszłością; świątynie, arcydzieła, pomniki”. W muzeum zorganizowano w dniu 10 września 2016 r. prelekcję multimedialną Antoniego Witczaka, przewodnika sudeckiego i wieloletniego pracownika muzeum, pt. *Krzeszów - arcydzieło baroku*. Była to bardzo ciekawa prezentacja śląskiego baroku na przykładzie opactwa Cystersów w Krzeszowie. Za aktywny udział w tej imprezie muzeum otrzymało dyplom od Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

TADEUSZ RÓŻEWICZ W KARKONOSZACH

Z okazji otwarcia wystawy czasowej w Bibliotece Miejskiej im. Jana Kasprówicza w Inowrocławiu odbyła się prelekcja multimedialna Zbigniewa Kulika pt. *Tadeusz Różewicz w Karkonoszach*. Na wystawę przybyli liczni mieszkańcy tego miasta. Na zakończenie prelegent zaprosił wszystkich słuchaczy do przyjazdu w Karkonosze, śladami Tadeusza Różewicza.

ISLANDIA... OD ŚRODKA

› Jan Dziewięcki

W dniu 4 listopada 2016 r. odbyła się prelekcja multimedialna Jana Dziewięckiego pt. *Islandia... od środka*, która zgromadziła wielu entuzjastów podróży po krajach Europy Północnej. Islandia leży na granicy Morza Arktycznego i Oceanu Atlantyckiego. Główna wyspa znajduje się poniżej koła podbiegunowego. Stolicą państwa jest Reykjavík. Jest ona jednym z krajów nordyckich.

› Goście na prelekcji

PARKI NARODOWE CZARNOGÓRY

W dniu 2 grudnia 2016 r. zorganizowano prelekcję multimedialną dra Andrzeja Raja dyrektora Karkonoskiego Parku Narodowego pt. Parki narodowe Czarnogóry. Czarnogóra (Montenegro) – to niewielkie państwo, położone

w zachodniej części Półwyspu Bałkańskiego, które pod względem samodzielności administracyjnej powstało dopiero w 2006 r., oddzielając się od Serbii. Parki Narodowe Czarnogóry to: Park Narodowy Durmitor, Park Narodowy Biogradska Góra, Park Narodowy Jezioro Szkoderskie, Park Narodowy Prokletije. Zarządzanie parkami narodowymi w Czarnogórze sprawowane jest przez specjalny urząd centralny, o nazwie „Publiczny Zarząd Parków Narodowych Czarnogóry”, który ma swoją siedzibę w stolicy państwa – Podgoricy. Parki narodowe odpowiedzialne są przede wszystkim za ochronę przyrody, zarządzanie zasobami przyrodniczymi, przygotowywanie i wdrażanie programów ochrony przyrody oraz za kontrolę użytkowania i wykorzystywania zasobów przyrodniczych, szczególnie przez prywatnych właścicieli gruntów, leżących wewnątrz parku.

DZIAŁALNOŚĆ OŚWIATOWO - KULTURALNA

Muzeum włączyło się do organizowanej przez *Krajinę Domów Przystępowych* imprezy pt. *Dzień Otwartych Domów Przystępowych* – budynek muzeum jest wybudowany w tym stylu. Od wielu lat jest to duże wydarzenie na trójstyku Polski, Czech i Niemiec, obchodzone zawsze w ostatnią niedzielę maja (29.05.2016). Tego dnia bohaterami nie są ludzie, tylko stare drewniane domy, które pozostają niemyimi świadkami historycznych przemian dokonywanych w środku Europy.

W zorganizowanych pod honorowym patronatem Marszałka Województwa Dolnośląskiego Cezarego Przybylskiego oraz Członka Zarządu Województwa Dolnośląskiego Tadeusza Samborskiego (zob. fot. powyżej), na Zamku Piastowskim w Legnicy, w dniach 5-8 maja 2016r. II Dolnośląskich Dni Pionierów osadnictwa na Ziemiach Zachodnich wziął udział Zbigniew Kulik – dyrektor Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, który przygotował swoje wystąpienie z prezentacją multimedialną pt. *Pionierskie lata turystyki w Sudetach w latach 1945-1950*.

Informacje o nowych wystawach czasowych przygotowane i umieszczone były na wielu portalach interneto-

wych. Przez cały 2016 rok na tablicy świetlnej umieszczonej na budynku Urzędu Miejskiego w Karpaczu wyświetlana była informacja o wystawach w muzeum i godzinach jego otwarcia.

Przed wjazdem do Karpacza zawieszony jest eurobaner informacyjno-reklamowy o muzeum. Na 5 wybranych tablicach informacyjnych w mieście umieszczone były plakaty z naszej instytucji.

Artykuły o muzeum opublikowane zostały w czasopiśmie Sudetów Zachodnich „Karkonosze” nr 1 2016 r. (*Sporty zimowe*) oraz w Merkuriuszu Karkonoskim - Zima 2015/2016 oraz Zima 2016/2017, Magazyn Olimpijski Nr 3 (116) październik 2016 – Złota Renata w Karpaczu.

Informacje i przekazy filmowe o Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu były prezentowane w: Radio Opole – 16 stycznia 2016 r. – *Obierzyświat* Barbary Tyslik, Telewizja Polska: TVP3 – 27.01.16 godz. 17:45, TVP1 – 28.01.16 godz. 8:45 oraz TVP Polonia godz. 19:00 – *Ferie w Polsce*, TVP3 – 30.01.16 pt. *Karkonosze białe szaleństwo*, Telewizja Polsat News – 20.02.16 – reportaż z MSiT, Polskie Radio Program I – 7 czerwca 2016 – „Wiadomości sportowe” oraz TV Strimeo. Współpracowano też z innymi instytucjami kultury, nauki i szkolnictwa.

› Fragment wystawy „Z dziejów ratownictwa górskiego w Karkonoszach”

› Fragment wystawy „Sporty zimowe w Karkonoszach”

› Wystawa „Geneza i rozwój turystyki w Karkonoszach”

